

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання випускної кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня магістра
за спеціальністю 034 — Культурологія
(денна та заочна форми навчання)

Харків, 2022

УДК 378.22.091.27:001.891]:008](073)

М 54

Друкується за рішенням ради
факультету культурології (протокол № 5 від 24.12.2021 р.)

Рекомендовано кафедрою культурології
(протокол № 8 від 20.12.2021 р.)

Рецензенти:

Кікоть А. А. — доктор культурології, професор, завідувачка кафедри майстерності актора Харківської державної академії культури;
Стародубцева Л. В. — доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедри медіа-комунікацій ХНУ ім. В. Н. Каразіна

Розробники:

В. М. Шейко, докт. іст. наук, професор;
К. В. Кислюк, докт. культурології, професор;
Н. Є. Шолуха, канд. культурології, доцент;
П. О. Попова, викладач.

Методичні вказівки до виконання випускної кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 034 — Культурологія (денна та заочна форми навчання) / уклад. В. М. Шейко, К. В. Кислюк, Н. Є. Шолуха, П. О. Попова. — Харків: ХДАК, 2022. — 26 с.

© Харківська державна академія культури, 2022

© Шейко В. М., Кислюк К. В., Шолуха Н. Є., Попова П. О., 2022

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні вказівки до виконання кваліфікаційних робіт на здобуття ступеня «магістр» розроблені на підставі Закону України «Про вищу освіту», інструкції МОН України, галузевих стандартів вищої освіти України підготовки магістрів, освітньо-професійних програм, освітньо-кваліфікаційних характеристик, засобів діагностики якості вищої освіти.

Магістерський рівень вищої освіти передбачає отримання особою поглиблених теоретичних і практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової і професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності. Тому серед студентських наукових робіт магістерська робота є найскладнішою та найвідповідальнішою.

Магістерська робота є кваліфікаційним письмовим науково-практичним дослідженням, що виконується на завершальному етапі навчання здобувача вищої освіти за програмою підготовки фахівців другого освітнього рівня — «магістр». Захист магістерської роботи є формою підсумкової атестації.

Магістерське дослідження є демонстрацією здобутків тривалого навчального процесу, засвоєння значної кількості інформації, роботи з літературою та джерельною базою. Водночас текст дослідження є свідченням вміння впорядковувати і узагальнювати великі пласти опрацьованого матеріалу та лаконічно формулювати тези. Тому рух думки в магістерському дослідженні має здійснюватися *від «наративу» до «концепту»* — замість описовості, переказу наукової літератури, розлогіх цитат, необхідно надавати перевагу аналітичності, результатам власного осмислення різних джерел інформації, демонстрації вміння проблематизувати будь-яке явище або процес, вписувати його в культурологічне поле, доводячи актуальність і науковість. Розгортання власної рефлексії на підґрунті класичних та новітніх дискурсивних практик вказуватиме на самостійну дослідницьку позицію, вміння акумулювати набуті під час навчання компетентності.

Магістерське дослідження з культурології як інтегративної сфери знання потребує визначення чіткої теоретико-пізнавальної стратегії, розуміння проблемного поля роботи як комплексного феномену культури, обізнаності з концептуальних засад культурологічного дискурсу.

Результати дослідження можуть бути апробованими у вигляді публікацій у періодичних наукових збірниках, часописах або доповідях на наукових, науково-практичних конференціях тощо.

Магістерська робота має бути написана державною мовою у науковому стилі. Важливим є дотримання нормативних вимог щодо структури магістерської роботи, а також її оформлення, які наводяться нижче.

ВИБІР ТЕМИ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Здобувачу, що навчається в магістратурі, надається право обрати тему, запропоновану кафедрою культурології, або запропонувати свою, з обґрунтуванням доцільності її розробки. Орієнтовні теми магістерських робіт, визначені кафедрою, доводяться до відома здобувачів на початку навчального року.

Керівниками магістерських робіт призначаються професори, доценти, старші викладачі (кандидати наук) Харківської державної академії культури; до керівництва магістерськими роботами також можуть залучатися висококваліфіковані спеціалісти (доктори і кандидати наук) з інших ВНЗ.

Теми магістерських робіт можуть продовжувати чи узагальнювати результати дослідницької роботи їх авторів, проведених на попередніх етапах навчання в академії.

Для вибору теми здобувачу рекомендується вивчити можливі джерела та літературу до неї, насамперед, скориставшись електронним каталогом бібліотеки Харківської державної академії культури (<http://lib-hdak.in.ua>) та наявними на її сайті корисними посилання на інші інформаційні ресурси. Для повного виявлення джерел і літератури необхідно звернутися до каталогів інших вищих начальних закладів та провідних наукових бібліотек.

Після вибору теми здобувач складає індивідуальне завдання на кваліфікаційну роботу встановленого зразка, яке узгоджує зі своїм науковим керівником. Форма та приклад заповнення завдання наведено у додатку А.

Теми магістерських робіт та наукові керівники затверджується кафедрою протягом першого місяця 1 семестру.

Для денної форми навчання корегування теми магістерської роботи можливе не пізніше, ніж за два місяці до захисту роботи в ЕК.

Для заочної форми навчання корегування теми магістерської роботи можливе не пізніше початку 3 семестру заліково-екзаменаційної сесії.

ЕТАПИ ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Основні етапи виконання кваліфікаційної магістерської роботи такі:

1. *Вибір та затвердження теми магістерської роботи*, індивідуального завдання на її виконання. Рекомендується на цьому етапі скласти розгорнутий план майбутньої роботи, який включатиме назви всіх її розділів і підрозділів.

2. *Збирання матеріалу для магістерської роботи*. Як правило, воно полягає в опрацюванні джерел і літератури за темою роботи. За необхідності проводяться польові спостереження, соціологічні опитування, матеріали яких будуть використані в роботі. Рекомендована кількість джерел і літератури до магістерської роботи — 80–100. Передусім потрібно звертатися до монографічної літератури та наукової періодики. Навчальні посібники і підручники бажано не включати до Списку використаних джерел. Рівнозначним джерелом для написання роботи є електронні інформаційні ресурси, при цьому обов'язковим є їх повний бібліографічний опис.

3. *Написання магістерської роботи*. Рекомендується над роботою працювати послідовно по розділах. Після написання значних за обсягом фрагментів роботи (як правило, підрозділів чи розділів) їх потрібно подати на розгляд науковому керівникові. У такому разі усунення його зауважень може відбуватися паралельно з написанням інших частин роботи.

4. *Оформлення магістерської роботи та перевірка її науковим керівником*. Після написання повного тексту кваліфікаційної роботи та її належного оформлення робота подається науковому керівникові для оцінки форми та змісту остаточного варіанту.

5. *Подання роботи на перевірку на наявність академічного плагіату*.

Згідно з Положенням про систему запобігання академічного плагіату та його виявлення в наукових роботах працівників і здобувачів вищої освіти Харківського державної академії культури, ухваленого рішенням вченої ради ХДАК (протокол № 2 від 28.09.2018 р), кожна кваліфікаційна магістерська робота має пройти перевірку на наявність / відсутність академічного плагіату. Роботу на перевірку слід подати не пізніше 1 листопада (для денної форми навчання) та на початку заліково-екзаменаційної сесії 3 семестру (для заочної форми навчання).

Експертний висновок про перевірку на наявність академічного плагіату є підставою про допуск кваліфікаційної роботи до попереднього захисту або доопрацювання.

6. Попередній захист магістерської роботи на кафедрі культурології.

Кожен здобувач зобов'язаний пройти попередній захист, який є допуском до основного захисту.

Для денної форми навчання попередній захист відбувається не пізніше, ніж за місяць до офіційного захисту.

Для заочної форми навчання попередній захист відбувається під час заліково-екзаменаційної сесії 3 семестру після перевірки на наявність / відсутність академічного плагіату.

Під час попереднього захисту здобувач має виголосити доповідь щодо актуальності теми роботи, її мети і завдань, об'єкта, предмета, методів дослідження, отриманих наукових результатів, а також має відповісти на запитання членів кафедри та інших присутніх.

За фактом успішно проведеного попереднього захисту здобувач отримує допуск до захисту.

7. Для здобувачів, чий роботи потребують доопрацювання, кафедрою визначаються терміни подання роботи для повторної експертизи та попереднього захисту.

8. Представлення магістерської роботи на кафедрі для реєстрації та зовнішнього рецензування.

Рецензенти магістерських робіт призначаються з числа найбільш кваліфікованих викладачів інших ВНЗ або фахівців відповідної кваліфікації, наукові та фахові інтереси яких відповідають темі роботи.

Не пізніше ніж за тиждень до захисту робота у повністю оформленому вигляді у твердій обкладинці подається на кафедрі культурології для реєстрації. Разом з магістерською кваліфікаційною роботою подаються:

- 1) індивідуальне завдання на виконання кваліфікаційної роботи;
- 2) відгук наукового керівника;
- 3) зовнішня рецензія;
- 4) анотації на двох мовах (українська та англійська);
- 5) диск з електронною версією повного тексту кваліфікаційної роботи. Назва файлу — «Прізвище.rtf» в англійській транслітерації. Наприклад: Ivanov.rtf.

Окрім цього, до кваліфікаційної роботи можуть додаватися інші матеріали, які характеризують наукову і практичну цінність виконаної роботи — друквані статті, тези за темою дослідження та ін. Зазначені документи вкладаються в конверт, який наклеюється на зворотній бік твердої обкладинки кваліфікаційної роботи магістра.

Протягом тижня перед захистом магістерських робіт з ними можуть ознайомитися на кафедрі усі охочі.

9. *Захист магістерської роботи на засіданні ЕК* відбувається за нормативною процедурою, наведеною нижче.

ЗАХИСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Захист кваліфікаційної роботи магістра відбувається на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії (ЕК) в наступному порядку:

- доповідь здобувача про зміст роботи та отримані результати (8–10 хвилин);
- відповіді на запитання членів ЕК і присутніх на захисті;
- оголошення відгуку наукового керівника та рецензента;
- відповіді автора роботи на зауваження керівника й рецензента.

Доповідь має супроводжуватися мультимедійною презентацією.

Результати захисту магістерських робіт оцінюються за шкалою ECTS. За такою ж системою оцінюється магістерська робота у відгуку наукового керівника та висновках рецензента.

У випадку, коли захист магістерської роботи визнається незадовільним, ЕК встановлює: чи може здобувач подати на повторний захист роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему.

Усі питання, пов'язані з розглядом ЕК магістерських робіт, вирішуються нормативними документами МОН України, які регламентують порядок організації та проведення підсумкової атестації у вищих навчальних закладах.

ОЦІНЮВАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Підсумкову, диференційовану за шкалою ECTS, оцінку кваліфікаційної роботи магістра визначає Екзаменаційна комісія на основі врахування головних показників якості роботи. Її рішення є остаточним і оскарженню не підлягає. При оцінюванні магістерської роботи враховуються:

- А) Змістовні аспекти роботи:
- актуальність обраної теми дослідження;
 - відповідність логічної побудови роботи поставленим цілям та завданням;
 - адекватність використання методологічного апарату, його культурологічне спрямування;

- достатність зібраного фактичного матеріалу, кількість та якість використаних джерел і літератури;
- глибина й аналітичність результатів, здобутих у кваліфікаційній роботі;
- рівень обґрунтування запропонованих теоретичних і практичних рішень;
- ступінь самостійності проведення дослідження;
- якість професійної мови викладення роботи та її загальне оформлення.

Б) Якість захисту роботи:

- уміння стисло, послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження;
- здатність аргументовано захищати авторську пропозицію, думки, погляди;

Оцінка **«А» (90–100 балів)** ставиться, коли робота написана на актуальну тему. Використано інноваційний підхід до її розгляду. Вона побудована логічно, відповідно до плану. Опрацьовано належну кількість джерел або проведені самостійні емпіричні дослідження. Демонструються глибинні науково-теоретичні знання, передусім, новітніх теорій і концепцій. Використано аналітичний підхід до матеріалу. Висновки змістовні. Показано уміння розробляти практичні пропозиції. Робота написана грамотно й оформлена у повній відповідності до встановлених вимог.

Оцінка **«В» (82–89 балів)** — робота достатньо сучасна за темою, написана на репрезентативній літературно-джерельній базі, відповідає заявленому змісту. Матеріал узагальнено, але висновки недостатньо аргументовані та неповні. Практичні доробки не мають досить чіткого плану апробації. Лексика і стиль написання — без суттєвих помилок.

Оцінка **«С» (74–81 бал)** — робота недостатньо відповідає сучасному рівню розвитку науки, використані типові підходи до теми. До написання роботи залучено мінімальну рекомендовану кількість джерел і літератури. Робота відповідає заявленому змісту, але висновки неповні, поверхові, недостатньо узгоджені між собою. Практичні результати — недостатньо актуальні. Стиль написання й оформлення роботи мають недоліки.

Оцінка **«D» (64–73 бала)** — робота написана не на актуальну тему, не надто логічна за структурою, джерела і література частково застарілі та їх недостатньо. Робота більшою мірою описова, а не аналітична.

Не має практичної цінності. Є численні помилки в тексті роботи та її оформленні.

Оцінка «Е» (**60–63 бали**) – робота написана на не актуальну тему, нелогічно, із використанням обмеженої кількості джерел і літератури, здебільшого застарілої. Робота має описовий характер. У ній відсутня практична цінність. Хибує на грубі помилки в тексті роботи та її оформленні.

Оцінка «FX» (**35–59 бали**) ставиться, коли робота не відповідає встановленим вимогам до актуальності теми, логічності змісту, аналітичності викладу, належної кількості джерел і літератури, практичної спрямованості, правил написання й оформлення тексту.

Якщо автор роботи не погоджується з оцінкою «FX», він має право доопрацювати зміст і текст своєї кваліфікаційної роботи та повторно її захистити.

Оцінка «F» (**0–34 бали**) виставляється, коли фактично кваліфікаційна робота не відповідає всім нормативним вимогам і має бути написана і подана повторно.

СТРУКТУРА МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота магістра повинна мати таку структуру:

- *Титульний аркуш*
- *Зміст*
- *Перелік умовних позначень (у разі потреби)*
- *Вступ*
- *Основна частина*
- *Висновки*
- *Список використаних джерел*
- *Додатки*

Титульний аркуш є першим у роботі. На ньому вказуються міністерство; назва вищого навчального закладу; назва кафедри, де виконувалась робота; повна назва теми; прізвище та ініціали студента; курс, група, факультет, де він/вона навчається; прізвище, ініціали, вчене звання наукового керівника та рецензента; рік і місце виконання роботи. Титульна сторінка виконується за зразком, наведеним у **додатку Б**.

Назва роботи повинна бути, за можливістю, короткою, відповідати обраній спеціальності та суті наукової проблеми (задачі), вказувати на мету дослідження. Іноді для більшої конкретизації до назви можна додати невеликий (4-6 слів) підзаголовок.

На наступній сторінці розміщується **ЗМІСТ**. У змісті вказується послідовне розташування складових частин магістерської роботи: вступу, назви всіх розділів і підрозділів, висновків, списку джерел із зазначенням номеру сторінки, з якої починається виклад кожної частини. Усі назви структурних частин і розділів мають бути виділені в змісті великими літерами. Назви підрозділів і висновків до розділів друкують маленькими літерами, крім першої великої (**додаток В**).

У **ВСТУПІ** до кваліфікаційної роботи розкривається актуальність обраної теми; міститься огляд літератури, визначаються мета і завдання; об'єкт, предмет дослідження; розглядаються застосовані наукові методи; формулюється наукова новизна; визначається практична значущість роботи, описується структура роботи. Перед відомостями про структуру й об'єм роботи розміщують інформацію про матеріали роботи та її апробацію на наукових конференціях.

Актуальність теми обґрунтовується шляхом аналізу та порівняння з наявним на цей час знанням щодо поставленої проблеми, розкривається сутність проблеми і необхідність її дослідження, значущість для відповідної галузі науки.

Огляд літератури є спеціальною частиною вступу, в якій дається характеристика основних джерел отримання інформації (офіційних, наукових, літературних, бібліографічних). У магістерській роботі обов'язково показується ступінь вивченості обраної теми, визначаються ті її маловивчені аспекти та проблеми, які зумовлюють необхідність проведення цього дослідження.

Мета дослідження пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також з його кінцевим результатом і шляхом його досягнення. Кінцевий результат дослідження передбачає вирішення студентами проблемної ситуації.

Завдання дослідження — це ті питання, отримання відповідей на які необхідне для досягнення мети дослідження. Послідовність завдань повинна чітко відповідати логіці виконання роботи. Формулювання завдань необхідно робити якомога ретельно, оскільки опис їх рішення повинен скласти зміст розділів роботи. Послідовність висновків розділів та загальних висновків має узгоджуватися з послідовністю завдань.

Об'єктом дослідження є ті феномени матеріальної або духовної культури, конкретні історико-культурні періоди, які розглядаються у цьому дослідженні.

Предмет дослідження — це тільки ті суттєві зв'язки та відношення, які підлягають безпосередньому вивченню в цій роботі.

Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне й часткове. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. При з'ясуванні об'єкта, предмета та мети роботи необхідно зважати на те, що між ними і темою роботи мають бути прямі логічні зв'язки.

Методи дослідження: вказуються методологічні засади проведеного дослідження; подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої у праці мети. Перерахувати їх варто коротко та змістовно, визначаючи, що саме досліджувалося тим чи іншим методом.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна не повинна зводитися до простого переліку встановлених фактів, ідей, закономірностей. Вона передбачає:

- розширення, доповнення відомих даних,
- уточнення, конкретизацію відомих даних, поширення відомих результатів на новий клас об'єктів, систем.

Практичне значення одержаних результатів. Треба вказати на прямі застосування одержаних результатів або рекомендації щодо їх використання — у науковій сфері, навчально-виховному процесі у ВНЗ, бібліотечній справі, соціокультурній діяльності, державній і регіональній політиці в галузі культури тощо.

Структура роботи. Коротко висвітлюється зміст кожного структурного елемента роботи, наприклад: «Логіка дослідження зумовила таку структуру роботи: вступ, ...розділи, висновки, список літератури із...найменувань, ...додатків. Загальний обсяг...сторінок».

ОСНОВНА ЧАСТИНА роботи складається з **трьох розділів**, кожен з яких включає кілька підрозділів. Кожний розділ висвітлює самостійне питання, а підрозділ — окрему частину цього питання.

Перший розділ присвячується теоретико-методологічним засадам дослідження, **не повинен перебільшувати 25–30% загального обсягу роботи** і містить такі позиції:

1. *Розгорнутий аналіз джерельної бази* (в залежності від обраної тематики і методів дослідження, це мають бути історичні або літературні джерела, статистичні данні, результати соціологічних опитувань, аудіо-, відео-, фото- й інші види джерел інформації) та *історіографії* досліджуваної проблеми. Література, в тому числі «робочою» іноземною мовою, має поділятися на кілька (орієнтовно 4–6) напрямів, які висвітлюють проблему з позицій різних наукових дискурсів (наприклад, історичного, етнографічного, соціологічного, філософського, мистецтвознавчого). Моніторинг інформації з предметного поля роботи має виявити слабкі місця (наприклад, поверхове розкриття або згадування

проблеми ученими), що й дозволить розглянути питання (або, наприклад, поглибити, здійснити екстраполяцію, впорядкувати), тобто введе на *наукову новизну*, зазначену у вступі. Підсумком такого аналізу має бути констатація певної академічної традиції зі сформульованої наукової проблеми, а також визначення теоретичних прогалин у культурологічному знанні, заповненню яких і має бути присвячена магістерська робота.

2. Теоретичні засади дослідження — наведення та розкриття *концепцій*, які стали ідейним підґрунтям магістерського дослідження. Це можуть бути дисциплінарно, хронологічно та географічно необмежені концепції — від класиків гуманітарного поля до нововведень із кандидатських і докторських робіт. Залучаючи здобутки академічної традиції, автор роботи має напрацювати *самостійну інтелектуальну модель*, в рамках якої демонструватиме власну наукову позицію щодо сформульованої в дослідженні проблеми. Тобто магістерська робота міститиме погляд на досліджуване явище або процес не як на окремо взятий феномен, а як на інтерпретований з обраної позиції, розглянутий під певним науковим кутом зору, набутий тлумачення в контексті культурологічного дискурсу.

3. *Методологічна база дослідження* — обґрунтування вибору та розкриття сутності підходів і методів, зумовлених метою та завданнями дослідження. Необхідно не просто перелічити методологічний інструментарій, а *показати результативність використання* кожного підходу та методу — яке завдання, питання, аспект проблеми вони дали змогу розглянути. *Використання філософської, загальнонаукової та конкретнонаукової методології* стане свідченням обізнаності, ерудованості й вільного володіння досліджуваними питаннями, концептуальними полями гуманітарних дисциплін і вмінням виокремлювати серед них культурологічну проблематику й методи.

За необхідності, розділ може містити таку позицію, як *поняттєво-категоріальний апарат дослідження* — аналіз основних термінів і понять, які передають ключові ідеї магістерської роботи. Це має бути співставлення тлумачень категорій різними дисциплінами та/або ученими із синтезуванням оптимального для мети і завдань дослідження визначення. При потребі, зумовленій метою та завданнями дослідження, можна вводити нові поняття або обґрунтовувати нове тлумачення усталених категорій.

Другий розділ присвячується історико-культурному контексту й/або динаміці досліджуваного явища або процесу й/або характеристиці

його сутнісних ознак. **Обсяг розділу не повинен перебільшувати 30–35% загального обсягу роботи.** У розділі стисло має бути відображено процес становлення досліджуваної проблеми як явища культури в сучасній формі та/або висвітлено історико-культурні передумови формування та набуття актуальних для сьогодення рис.

Змістовно текст розділу може вибудовуватися навколо співставлення історичних моделей предмету дослідження або обґрунтування та аналізу однієї з моделей, або/та аналітики структурних складових, набуття яких відбувалося в процесі становлення процесу або явища. Матеріал розділу має базуватися на результатах вивчення джерел інформації, співставленні думок, демонструвати авторську позицію щодо вписування в історико-культурний контекст і/або визначення в ньому ролі досліджуваного явища або процесу.

Третій розділ є основною частиною роботи і відображає *самостійну дослідницьку позицію* та наукові здобутки автора магістерської роботи. Саме в ньому проблематизоване явище або процес розглядатимуться як конструйовані культурою, відповідно до розробленої інтелектуальної моделі.

Змістовно у тексті розділу перевага надається *авторському розумінню досліджуваної проблеми*, посилюваному посиланнями на думки інших учених. Авторські тези, припущення, пропозиції мають підкріплюватися прикладами, аргументацією самостійних нововведень, співставленням зі здобутками української та іноземної науки. Конструювання власної концептуальної моделі досліджуваного явища або процесу є інтелектуальним продуктом, результативність і переконливість якого зумовлені аналітичністю мислення, творчим підходом, глибиною обізнаності не тільки в матеріалі магістерської роботи, але й в загальних тенденціях і складових культури.

Всі розділи випускної кваліфікаційної роботи повинні закінчуватися лаконічними і систематизованими відповідно до розглянутих у них завдань висновками.

Приклад оформлення **основної частини** тексту кваліфікаційної роботи наведені у додатку Д.

ВИСНОВКИ — це логічне завершення роботи, головна їх мета — підсумки проведеного аналізу зібраного за темою роботи фактичного матеріалу. Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень. Вони мають відповідати поставленим завданням і містити в собі синтез найважливіших результатів, одержаних у роботі. Текст висновків слід поділяти на пункти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ містить опрацьовані праці, кількість яких має складати не менше 80 найменувань, включаючи посилання на інтернет-ресурси.

До **ДОДАТКІВ** доцільно включається допоміжний матеріал, що слугує для повноти сприйняття роботи. Як правило, ілюстрації та таблиці мають бути розміщені саме в додатках, а не в основному тексті кваліфікаційної роботи магістра.

ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Оформлення кваліфікаційної роботи магістра має відповідати загальним вимогам, що висуваються до наукових робіт згідно з державним стандартом ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення».

Магістерські роботи подаються до захисту у формі друкованого тексту, набраного на комп'ютері (кегель 14, міжрядковий інтервал 1,5, шриффт Times New Roman).

Обсяг роботи (формат А-4) — 80–100 сторінок.

До загального обсягу роботи не входять додатки, Список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів роботи підлягають нумерації.

Сторінки роботи повинні мати поля: ліве — 25–30 мм, праве — 10–15 мм, верхнє — 20 мм, нижнє — 20 мм.

Усі сторінки нумеруються без пропусків або літерних додатків.

Першою вважається титульний аркуш, на ній цифра 1 не ставиться. Другою вважається сторінка, що містить «ЗМІСТ», на ній цифра 2 також не ставиться. Нумерується третя сторінка «ВСТУП», на ній ставиться номер сторінки 3 і далі згідно з порядком. Номер сторінки проставляється арабськими цифрами в правому верхньому куті без крапки в кінці, кегель 14.

Заголовки структурних частин кваліфікаційної роботи магістра «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими жирними літерами посередині рядка. Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

Такі структурні частини кваліфікаційної роботи магістра, як «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТ-

КИ» не мають порядкового номера. Висновки до розділів також не нумерують. Розділи і підрозділи нумеруються арабськими цифрами (1, 2, 3). Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ». Після номера крапку не ставлять. З нового рядка посередині великими літерами друкується заголовок розділу без крапки в кінці. Наприклад:

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОБОТИ

Підрозділи нумеруються у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою. (1.1; 1.2; 2.1 ...). У кінці номера підрозділу має стояти крапка. Заголовки підрозділів друкуються маленькими жирними літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Наприклад:

2.3. Європейська ідентичність: структура смислового простору

Текст нового підрозділу продовжується на тій же сторінці, на якій закінчився попередній підрозділ, якщо відстань до кінця сторінки більша ніж 6 рядків. Якщо відстань до кінця сторінки складає менше 6 рядків, то новий підрозділ доцільно перенести на іншу сторінку. Це стосується і висновку до розділу.

Відстань між назвою розділу та текстом чи назвою підрозділу повинна складати два інтервали. Відстань між назвою підрозділу та текстом не містить інтервалів, а відстань між текстом попереднього підрозділу та назвою наступного підрозділу — двом інтервалам (**додаток Д**).

Посилання та цитати. Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Загальні вимоги до цитування такі:

- а) текст цитати починається і закінчується лапками та наводиться в граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання;
- б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без переколючень думок автора;
- в) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами) слід бути максимально точним у викладі думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів;
- г) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.

Посилання в тексті на джерела роблять внутрішньо текстовими у квадратних дужках, де перша цифра є порядковим номером джерела в списку літератури, друга — зазначенням відповідної сторінки, наприклад [8, с. 45].

Бібліографічний опис СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної чи видавничої справи ДСТУ.

Кожний бібліографічний запис слід починати з нового рядка, з порядковою нумерацією, літературу слід розташовувати в алфавітному порядку авторів та назв праць, спочатку видання українською мовою, потім — іноземними.

Назви книг і статей іноземними мовами, вносяться до *Списку використаних джерел* без перекладу на українську мову. Приклади оформлення *списку використаних джерел* наведені у **додатку Г**.

Додатки (ілюстрації, таблиці, схеми) оформлюють як продовження магістерської роботи після *Списку використаних джерел*. Кожний додаток слід починати з нової сторінки із зазначенням угорі праворуч сторінки слова «Додаток» і його номер. Додатки нумерують послідовно великими літерами української абетки, починаючи з А, за винятком літер Г, Є, І, І, Й, О, Ч, Ь. Наприклад, «Додаток А», «Додаток Б». Додаток повинен мати заголовок, який друкують окремим рядком угорі симетрично щодо тексту малими літерами з першої великої. Посилання на додатки в тексті роботи є обов'язковими.

Приклад оформлення завдання до магістерської роботи*Харківська державна академія культури*Факультет культурологіїКафедра культурологіїРівень вищої освіти другий (магістерський)Спеціальність 034 – культурологія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

“ ____ ” _____ 20__ року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

(прізвище, ім.'я, по батькові)

1. Тема роботи
керівник роботи _____
(прізвище, ім.'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом вищого навчального закладу
від “ ____ ” _____ 20__ року № _
2. Строк подання студентом роботи _____
3. Вихідні дані до роботи _____
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1		<i>Підпис викладача, дата згідно з календарним планом</i>	<i>Підпис студента, дата згідно з календарним планом</i>
2		<i>Підпис викладача, дата згідно з календарним планом</i>	<i>Підпис студента, дата згідно з календарним планом</i>
3		<i>Підпис викладача, дата згідно з календарним планом</i>	<i>Підпис студента, дата згідно з календарним планом</i>

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір теми, складання плану та отримання завдання на роботу	вересень	
2	Затвердження теми роботи на засіданні кафедри	вересень	
3	Виявлення та вивчення літератури з теми роботи	жовтень-листопад	
4	Написання тексту 1 розділу роботи та представлення на перевірку науковому керівникові	грудень-січень	
5	Написання тексту 2 розділу роботи та представлення на перевірку науковому керівникові	лютий-березень	
6	Написання тексту 3 розділу роботи та представлення на перевірку науковому керівникові	квітень-травень	
7	Написання вступу та висновків	червень	
8	Представлення повного тексту роботи на перевірку науковому керівникові	червень	
9	Доопрацювання роботи після зауважень наукового керівника	вересень	
10	Оформлення роботи та підготовка презентації	жовтень	

11	Подання роботи на перевірку на наявність/відсутність академічного плагіату	листопад	
12	Попередній захист роботи на кафедрі	грудень	
13	Подання роботи на відгук та рецензію	грудень-січень	
14	Захист роботи на засіданні ЕК	січень	

Студент _____
(підпис) *(Власне ім'я, ПРИЗВИЩЕ)*

Керівник роботи _____
(підпис) *(Власне ім'я, ПРИЗВИЩЕ)*

Приклад оформлення титульного аркуша магістерської роботи

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

Кафедра культурології

Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня магістра

(тема роботи)

Освітньо-професійна програма
Культурні дослідження

галузь знань **03 Гуманітарні науки**
спеціальність **034 Культурологія**

Здобувач: _____
(прізвище та ініціали)

Керівник: _____
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент: _____
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Приклад оформлення змісту роботи

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	7
1.1. Європейські цінності та європейський вибір України в науковій літературі 2000-х рр.....	7
1.2. Теоретичні основи осмислення європейської ідентичності.....	11
Методологічні засади дослідження.....	17
Висновки до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ 2. ТЕОРІЯ ЦІННОСТЕЙ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	23
2.1. Соціальні цінності як основа культури суспільства.....	23
2.2. Ціннісні та світоглядні орієнтації громадян України.....	27
2.3. Європейська ідентичність: структура смислового простору.....	35
Висновки до розділу 2.....	50
РОЗДІЛ 3. УКРАЇНЬСЬКА ТА ЄВРОПЕЙСЬКА КУЛЬТУРА: ШЛЯХИ ВЗАЄМОДІЇ	51
3.1. Реалізація євроінтеграційної культурної політики.....	51
3.2. Проблеми та перспективи європейської інтеграції України.....	58
3.3. Напрями удосконалення механізмів інтеграції України в культурний простір Європи.....	66
Висновки до розділу 3.....	69
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	77
ДОДАТКИ	81

**Приклад оформлення основної частини тексту
кваліфікаційної роботи**

**РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО–МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ**

**1.1. Європейські цінності та європейський вибір України
в науковій літературі 2000-х рр.**

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що окремі аспекти проблеми, що розглядається, перебували в колі наукових інтересів зарубіжних та вітчизняних вчених з давніх часів. Теоретико-методологічною основою цього дослідження стали уявлення античних філософів, роздуми європейських мислителів епохи Середньовіччя, ідеї видатних вчених періоду Відродження, спадщина цілої плеяди науковців доби Просвітництва та Нового часу про цінності та закономірності їх прояву в різних конкретних формах, хоча і без аналізу власне категорії «цінність».

**1.2. Теоретичні основи осмислення
європейської ідентичності**

Європейська ідентичність — концепція надзвичайно широка. Деякі вбачають у ній сукупність цінностей громадянського суспільства та демократії, хтось відзначає спільність у християнських цінностях, спільну мету тощо.

Висновки до розділу 1

У розділі виконано аналіз останніх досліджень і публікацій з тематики євроінтеграції України, який свідчить про те, що окремі аспекти проблеми, які розглядаються, перебували в колі наукових інтересів зарубіжних та вітчизняних вчених з давніх часів.

Приклади оформлення Списку використаних джерел

Книга 1 автора

Кушнарченко Н. М. Бібліотечне краєзнавство. Київ : Знання, 2007. 502 с.

Книга 2 авторів

Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень. Київ : Знання, 2005. 309 с.

Книга 3 авторів

Смолій В. А., Пінчук Ю. А., Ясь О. В. Микола Костомаров : віхи життя і творчості : енцикл. довід. / за аг. ред. В. А. Смолія. Київ : Вища шк., 2005. 543 с.

Книга 4 та більше авторів

Фінанси підприємств (за модульною системою навчання) : теорет.-практ. посіб. / В. П. Шило та ін.; Європ. ун-т. Київ : Професіонал, 2006. 279 с.

Книги під редакцією

Swot-аналіз — основа формування маркетингових стратегій : навч. посіб. / за ред. Л. В. Балабанової. 2-ге вид., випр. і допов. Київ : Знання. 301 с.

Укладачі

Бібліотечне краєзнавство : програма та навч.-метод. матеріали для спец. 7.020101 «Бібліотекознавство і бібліогр.» / Харківська державна академія культури ; уклад.: Н. М. Кушнарченко, Є. М. Тодорова. Харків : ХДАК, 2006. 80 с.

Якщо укладачів 4 та більше, у відомостях про відповідальність наводиться перший зі словами «та ін.»:

Філософія : навч.-метод. матеріали до курсу / Харків. держ. акад. культури. Каф. філософії та політології ; уклад.: М. В. Дяченко та ін. Харків : ХДАК, 2005. 36 с.

Окремий том багатотомного видання

Орфоепічний словник української мови. У 2 т. Т. 1. Київ : Довіра, 2001. 955 с.

Статті з багатотомних видань та енциклопедій

Культурні цінності // Енциклопедія сучасної України. Київ, 2016. Т. 16. С. 116.

Паустовский К. Г. Перстенок : пьеса // Собрание сочинений : в 9 т. Москва, 1984. Т. 8 : Пьесы. С. 57–101.

Немировский Е. Л. Труд Кшиштофа Мигоня и его место в литературе по общей теории книговедения // Наука о книге : очерк проблематики : в 2 т. / пер. с пол. О. Р. Медведевой. Москва, 1991. Т. 1. С. 3–24.

Статті з журналів та газет

Стаття 1 автора

Цвейг С. Поборник совершенства // Музыкальная жизнь. 2006. №11. С. 35–37.

Стаття 2 та 3 авторів

Кушнарченко Н. М., Соляник А. А. Научные школы книговедческого и библиотечно-информационного профиля: признаки идентификации // Научные и технические библиотеки. 2011. № 12. С. 45–54.

Стаття 4 та більше авторів

Библиометрически улучшенный информационный поиск / Ф. Маир и др. // Международный форум по информации. 2015. Т. 40, № 2. С. 32–34.

Статті зі збірників наукових праць

Стародубцева Л. В. Метафизика «ван» // Гуманітарний часопис : зб. наук. пр. / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «ХАІ». Харків, 2004. № 1. С. 112–123.

Матеріали і тези конференцій

Русалова Г. «Мідний вершник» В. Панченка в контексті міської семіотики // Музичне і театральне мистецтво України в дослідженнях молодих мистецтвознавців : матеріали V Всеукр. наук.-творч. конф. студентів та аспірантів, 16–18 берез. 2015 р. / Харків. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Когляревського. Харків, 2005. С. 16–17.

Архівні документи

Звіт педтехнікумів України про стан учбової роботи за 1927/1928 рр.
// Центр. Держ. Архів вищих органів влади та упр. України Ф. 166.
Оп. 7. Спр. 304. Арк. 1–47.

Дисертації, автореферати дисертацій

Бескорса В. М. Трансформація бароко в художній культурі України XVII–XVIII ст. : дис. канд. мистецтвознавства : 17.00.01 / Харків. держ. акад. культури. Харків, 2005. 244 с.

Інтернет-ресурси (електронні документи, бази даних, сайти)

Гнезділова Я. В. Емоційна маніпуляція: техніки і технології впливу
// Мова і культура, 2015. Вип. 18, т. 4. С. 171–176. URL: http://nbuv.gov.ua/JRN/Mik_2015_18_4_30 (дата звернення: 03.10.2017).

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського : сайт. URL: <http://nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 03.10.2017).

Навчальне видання

Методичні вказівки
до виконання випускної кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
за спеціальністю 034 – Культурологія
(денна та заочна форми навчання)

Розробники:

В. М. Шейко, доктор історичних наук, професор;
К. В. Кислюк, доктор культурології, професор;
Н. Є. Шолуха, кандидат культурології, доцент;
П. О. Попова, викладач.

Редактори:

А. Троян
Г. Положій

Комп'ютерна верстка:

І. Колесник

План 2022 р.

Підписано до друку 23.02.2022 р. Формат 60x84/16.
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 1,51. Обл.-вид. арк. 1,62. Тираж 100 Зам. №

Видавець ХДАК. Бурсацький узвіз, 4.
тел. (057) 731-27-83. e-mail: rvv2000k@ukr.net.
Свідоцтво про держреєстрацію ДК №3274 від 04.09.2008 р.